

2. Липинский, Л.П. Крестьянское движение в Белоруссии в 1914–1917 гг. / Л.П. Липинский. – Минск : Изд-во Белорус. Гос. Ун-та, 1975. – 184 с.
3. Грибко, И.Л. Создание и деятельность в начале первой мировой войны Витебского комитета Всероссийского союза городов помощи больным и раненым воинам / И.Л. Грибко // Первая мировая война: история, геополитика, уроки истории и современность: к 90-летию окончания Первой мировой войны и началу формирования Версальско-Вашингтонской системы международных отношений : материалы междунар. Науч. Конф., Витебск, 11–12 нояб. 2008 г. / Витеб. Гос. Ун-т ; редкол.: В.А. Космач (гл. Ред.) [и др.]. – Витебск, 2008. – С. 194–195.
4. НГАБ. Фонд. 924. – Воп. 1. – Спр. 1. Пинская фанерная фабрика братьев Лурье, город Пинск (Опись оборудования фабрики; документы о заготовке лесоматериалов; переписка о проведении призыва в армию работников лесной промышленности). – 1906–1918.
5. НГАБ. Фонд. 1102. – Воп. 1. – Спр. 2. Устав, протокол общего собрания и списки членов Минского общества оказания помощи проезжающим больным и раненым воинам. – 1914.
6. Важнейшие законы, указы и распоряжения военного времени : сб. законов, манифестов, указов Правит. Сенату и министрам, высочайших повелений, постановлений Совета министров, Воен. И Адмиралтейств-Совета, инструкций и распоряжений министров, изд. Во время войны с Германией, Австро-Венгрией и Турцией, с прил. Предм. Указ. / сост. С.М. Левин. – Петроград : Изд. Юрид. Кн. Магазина Н.К. Мартынова, 1915. – XXVIII, 728 с.
7. НГАБ. Фонд. 1102. – Воп. 1. – Спр. 3. Протоколы заседаний и списки членов правления Минского общества оказания помощи больным и раненым воинам. – 1914.
8. Коноплёва, М.С. Работа Союза городов на Северо-Западном и Северном фронтах, 1915–1916 гг. / М.С. Коноплёва, Г.А. Вяткин. – Псков : Ком. Сев. Фронта В. С. Г., 1917. – 291 с.
9. Липинский, Л.П. Крестьянское движение в Белоруссии в период между двумя революциями (июнь 1907 – февраль 1917 гг.) / Л.П. Липинский, Е.П. Лукьянов ; Акад. наук Белорус. ССР, Ин-т истории. – Минск : Наука и техника, 1964. – 258 с.
10. ДАМВ. Фонд. 670. – Воп. 1. – Спр. 1. Черневский исполнительный комитет волостного совета рабочих, крестьянских и красноармейских депутатов Чаусского уезда Могилёвской губернии. – 1918.
11. ДАГВ. Фонд. 536. – Воп. 1. – Спр. 1. – Т. 2. Заявления, рапорты и удостоверения служащих и переписка с минским почтово-телеграфным округом по вопросам отпусков командировочных и перемещений личного состава. – 1916–1917.

УДК 947

МЕДИЦЫНСКАЕ АБСЛУГОЎАННЕ СТАХАНАЎЦАЎ БССР У ДРУГОЙ ПАЛОВЕ 1930-Х ГГ.

Субоцін А.А., ст. выкл.

*Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт,
г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь*

Рэферат: У артыкуле разглядаюцца сацыяльныя аспекты разгортвання стаханаўскага руху ў БССР у другой палове 1930-х гг. На прыкладзе медыцынскага абслугоўвання яго ўдзельнікаў. Гэтая сфера мела вялікае значэння як стымул працоўнага энтузіязму рабочых і калгаснікаў. Ад стану здароўя перадавікоў залежыла прадукцыйнасць вытворчасці, а якаснае медыцынскае дапамога заахвочвала людзей паказваць працоўныя рэкорды.

Ключавыя словы: стаханаўскі рух, стаханаўцы, БССР, медыцынскае абслугоўванне, санаторна-курортнае лячэнне.

Разгортванне стаханаўскага руху разглядалася ў гістарыяграфіі пераважна ў кантэксце эканамічных пытанняў, пры гэтым мала ўвагі ўдзялялася праблеме матэрыяльнага становішча стаханаўцаў. Адным з яго бакоў было медыцынскае абслугоўванне, якое таксама з'яўлялася неабходным фактарам развіцця стаханаўскага руху. Ад стану здароўя стаханаўцаў залежыла, наколькі высокімі будуць тэмпы іх вытворчай дзейнасці. У сувязі з

гэтым паўсюдна на прадпрыемствах праводзілася абавязковая дыспансарызацыя ўдзельнікаў стаханаўскага руху з мэтай выяўлення праблем са здароўем. Так, на Мінскім станкабудаўнічым заводзе імя Кірава ў студзені 1936 г. быў праведзены медыцынскі агляд стаханаўцаў прадпрыемства на вылучэнне ім пуцёвак для аздаравлення у прафілакторыях і санаторыях [1, арк. 44]. Па выніках такіх аглядаў для стаханаўцаў, якія мелі патрэбу ў паляпшэнні здароўя страўнікава-кішэчнай сістэмы, уводзілася льготнае дыетычнае харчаванне. Напрыклад, стаханаўцы Мінскай швейнай фабрыкі імя Дзяржынскага атрымлівалі дыетычнае харчаванне за 1 рубель пры звычайным яго кошце ў 3 рублі [1, арк. 203].

Установамі аховы здароўя Мінска, а ўслед за імі і Віцебска з канца 1935 г. у практыцы медыцынскага абслугоўвання спецыяльна для стаханаўцаў уводзіліся новыя паслугі, раней нехарактэрныя для аздравлення працоўных: у паліклініках уводзіліся спецыяльныя медыцынскія карткі стаханаўцаў для іх пазачарговага прыёму ва ўрачэй-спецыялістаў, практыкавалася паўторнае наведванне хворых стаханаўцаў на даму пасля першага выкліку ўрача, для хворых стаханаўцаў на час хваробы на дом прадастаўляліся ўсе неабходныя рэчы дагляду. Уладныя структуры абавязалі ўстановы па ахове здароўя адпускарць лекі і медыкаменты стаханаўцам са скідкай да 50%. У бальніцах стаханаўцам вылучалі лепшыя ложка, бялізну, перадавікі рэгулярна забяспечваліся літаратурай, газетамі і часопісамі. Пры выпісцы з бальніцы стаханаўцы дастаўляліся да дому на таксі ці на іншым транспарце [2, арк. 65–66, 109].

Вялікая ўвага надавалася ахове здароўя членаў сямей стаханаўцаў: ім таксама ствараліся самыя лепшыя ўмовы для падтрымкі здоровага ладу жыцця, асабліва гэта датычылася падростаючага пакалення. Напрыклад, для сістэматычнага медыцынскага агляду дзяцей-немаўлят стаханавак Мінска Народным камісарыятам аховы здароўя прызначаліся лепшыя медсёстры Інстытута аховы мацярынства і младзенства [3, с. 13].

Для правядзення лячэння стаханаўцам прадастаўляліся пуцёўкі на курорты. Так, у снежні 1935 г. на курорты было накіравана 6 стаханаўцаў з Віцебскага лесазавада імя “Праўды”: 2 – у Жалезнаводск, 2 – у Кіславодск і 2 – у Ялту [4, арк. 15]. Ініцыятар стаханаўскага руху сярод абутнікоў БССР – абцяжчык Г. Скабло правёў свой водпуск летам 1937 г. у Гаграх, а стаханавец Мінскай абутковай фабрыкі імя Кагановіча В. Фельдман – у Кіславодску [5, с. 4]. У некаторых выпадках пуцёўкі на курорты выдаваліся стаханаўцам у якасці прэміі за выдатную працу. Такую прэмію, напрыклад, атрымаў у кастрычніку 1935 г. ад Прэзідыума ЦСПСБ стаханавец М. Зобак з Мінскай абутковай фабрыкі [6, с. 2].

Пры арганізацыі курортнага лячэння асаблівыя клопаты дзяржава праяўляла ў адносінах да жанчын-стаханавак. У пансіянаце імя М. Горкага на паўднёвым беразе Крыма 22 чэрвеня 1936 г. было адкрыта спецыяльнае аддзяленне маці і дзіцяці, разлічанае для аздаравлення стаханавак са сваімі дзецьмі ва ўзросце ад 3 да 8 гадоў. Сюды летам 1936 г. з БССР былі накіраваныя лепшыя стаханаўкі дрэваапрацоўчых прадпрыемстваў [4, арк. 167 – 168]. Такая ўвага да стану здароўя стаханавак тлумачыцца не толькі зацікаўленасцю ў стварэнні спрыяльных умоў для ўзнаўлення іх фізічных сіл, але і зменамі, што адбыліся з сярэдзіны 1930-х гг. У сацыяльнай палітыцы савецкай дзяржавы, калі ўзмацнілася апека над сям’ёй і мацярынствам з мэтай паляпшэння дэмаграфічнай сітуацыі ў краіне, і жанчыны-стаханаўкі ў выніку адны з першых адчулі такую апеку.

Большая частка пуцёвак для стаханаўцаў прадугледжвала правядзенне лячэння ў Беларусі – у санаторыях, прафілакторыях і дамах адпачынку. Такія пуцёўкі, напрыклад, атрымалі за студзень – сакавік 1936 г. 111 рабочых-стаханаўцаў фабрыкі “Сцяг індустрыялізацыі” [7, арк. 117]. 3 лесазавада “Пралетарый” у санаторый “Сасноўка” было накіравана ў снежні 1935 г. 4 стаханаўцы [4, арк. 31].

Канешне, лячэнне на курортах ці ў санаторыях мог правесці любы рабочы БССР. Так, на Віцебскім лесазаводзе імя “Праўды” разам з 6 стаханаўцамі пуцёўкі на курорты атрымалі ў снежні 1935 г. 7 рабочых [4, арк. 15]. Але стаханаўцы мелі пры атрыманні паслуг курортна-санаторнага лячэння, як і ва ўсіх сферах штодзённага жыцця, пэўныя прывілеі. 15 снежня 1935 г. Прызідыумам Усесаюзнага цэнтральнага савета прафесійных саюзаў была выдадзена Пастанова “Аб парадку прадастаўлення пуцёвак у дамы адпачынку, санаторыі і курорты стаханаўцам”. Згодна з ёй пуцёўкі выдаваліся сярод рабочых у першую чаргу стаханаўцам незалежна ад іх стажу працы на асобным прадпрыемстве і агульнага працоўнага стажу. Астатнія рабочыя маглі атрымаць пуцёўкі толькі тады, калі яны прапрацавалі на адным прадпрыемстве не менш за 2 гады і мелі агульны вытворчы стаж не менш за 5 гадоў. Аднак і ў гэтым выпадку пуцёўкі ў першую чаргу выдаваліся лепшым ударнікам і кваліфікаваным рабочым вядучых прафесій [4, арк. 23]. Пастанова паказвае, што парадак выдачы пуцёвак характарызаваўся ярка выражанай дыферэнцыяцыяй, пры якой перавага ў іх атрыманні залежала ў сукупнасці ад вопыту працоўнай дзейнасці, кваліфікацыі

і вытворчых дасягненняў. Стаханаўцы выступалі тут як прыярытэтная катэгорыя: ім, каб пазачаргова атрымаць пуцёўкі дастаткова было наяўнасці толькі апошняга крытэрыя, які вызначаўся іх статусам, што быў дадзены за ўдасканаленне працы.

Наколькі прывілеяваным было становішча стыханаўцаў у сферы медыцынскага абслугоўвання паказвае працэдура выдачы пуцёвак на асобных прадпрыемствах БССР. У снежні 1935 г. на заводзе “Інтэрнацыянал” уся вылучаная 31 пуцёўка ў дамы адпачынку дасталася стыханаўцам, на Мінскім фанерным заводзе “Чырвоны Кастрычнік” сярод 23 пуцёвак, што былі выдзелены для рабочых, стыханаўцы атрымалі 22, на Мінскім станкабудаўнічым заводзе імя Варашылава стыханаўцам выдадзены 2 пуцёўкі ў дамы адпачынку з 3-х запланаваных, на Віцебскім станкабудаўнічым заводзе імя Кірава усе 5 пуцёвак атрымалі рабочыя-стыханаўцы [8, арк. 79, 82, 84, 87]. Пуцёўкі на курорты, у дамы адпачынку і санаторыі выдаваліся стыханаўцам бясплатна, кошт іх аплачвалі прафсаюзы і часткова страхавыя касы асобных прадпрыемстваў і арганізацый.

Падобныя перавагі пры атрыманні паслуг санаторна-курортнага лячэння акрамя стыханаўцаў прамысловасці мелі і ўдзельнікі стыханаўскага руху, што былі занятыя ў сельскагаспадарчай вытворчасці. Галоўным чынам гэта былі стыханаўцы з машына-трактарных станцый і саўгасаў. Так, у студзені 1936 г. 9 стыханаўцаў з Дзяржынскай, Капыльскай і Слуцкай МТС пазачаргова атрымалі бясплатныя пуцёўкі на курорты ў Кіславодск і Звенігарад, а ў дамы адпачынку з гэтых станцый паехала 5 перадавікоў. Усяго за студзень 1936 г. на усесаюзных курортах і ў санаторыях з БССР аздараўлялася 72 стыханаўцы МТС [10, с. 4]. У анкетах, што запаўняліся рабочымі саўгасаў для атрымання пуцёвак на курорты і ў санаторыі, можна было сустрэць абавязковую графу аб тым, ці з’яўляецца прэтындэнт на пуцёўку стыханаўцам або ўдарнікам [11, арк. 136]. На аснове такіх анкет у 1937 г., напрыклад, ў працэсе вылучэння пуцёвак на курорты па мяса-малочных саўгасах БССР першачаргова складаліся спісы стыханаўцаў. Затым спісы накіроўваліся ў раённыя адборачныя камісіі, што канчаткова вызначалі імёны перадавікоў, якія паедуць адпачываць на курорты [11, арк. 34]. У 1936 г. на адзін з саўгасаў Гомельскага раёна было вылучана 7 пуцёвак, дзе 1 пуцёўка была разлічана для лячэння на курорце і прызначалася для ўдзельніка стыханаўскага руху [12, арк. 120]. Па Віцебскім раёне ў снежні 1935 г. ад Саюзмалтрэста ў дом адпачынку планавалася накіраваць толькі аднаго, самага лепшага стыханаўца [13, арк. 58].

Такім чынам, у сферы медыцынскага абслугоўвання стыханаўцы займалі прывілеяванае становішча, што знайшло сваё адлюстраванне ў прадстаўленні самых якасных медыцынскіх паслуг і пазачарговым вылучэнні пуцёвак пры санатрона-курортным адпачынку.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (далей НАРБ). – Фонд 265. – Воп. 1. – Спр. 4238. Протоколы и выписки из протоколов заседаний стыхановцев при райпрофсоветах. Сведения ЦП профсоюзов БССР о стыхановском движении на отдельных предприятиях.
2. Дзяржаўны архіў Віцебскай вобласці (далей ДАВВ). – Фонд 1021. – Воп. 1. – Спр. 106. Постановления президиума Витебского горсовета и горпрофсовета, сведения и переписка с фабзавкоммами и предприятиями г. Витебска о проведении дня ударника 11 января 1936 г. по предприятиям г. Витебска и стыхановской декады, выполнении промфинплана, об изучении проекта Конституции 1936 г., списки членов пленума и президиума горпрофсовета на 11 августа 1936 г., удостоверения и справки служащих горпрофсовета (2 января 1936 г. – 13 декабря 1936 г.).
3. Народнае свята // Работніца і калгасніца Беларусі. – 1936. – № 6. – С. 13.
4. НАРБ. – Фонд 509. – Воп. 1. – Спр. 48. Переписка с завкоммами о получении путёвок на курорты и в дома отдыха.
5. Адпачынак стыханаўцаў // Звязда. – 1937. – 26 жніўня. – С. 4.
6. Пастанова Прэзідыума Цэнтральнага Савета прафсаюзаў БССР і Наркоммясцпрома // Звязда. – 1935. – 18 кастрычніка. – С. 3.
7. НАРБ. – Фонд 4-п.–Воп. 1.–Спр. 10776. Докладные записки предприятий, сведения и другие материалы о развёртывании стыхановского движения на предприятиях БССР.
8. НАРБ. – Фонд 265. – Воп. 1. – Спр. 4292. Статистические отчёты ЦП профсоюзов о численном составе направленных в дома отдыха и санатории за 4 квартал 1935 г.
9. Стаханаўцы на адпачынку // Звязда. – 1935. – 27 снежня. – С. 4.
10. Стаханаўцы МТС – на курорты і ў дамы адпачынку // Звязда. – 1936. – 9 студзеня. – С. 4.
11. НАРБ. – Фонд 297. – Воп. 1 – Спр. 136. Переписка БРК о распределении путёвок (15

- апреля – 14 декабря 1937 г.).
- 12.НАРБ. – Фонд 297. – Воп. 1 – Спр. 135. Переписка с рабочкомами о распределении путёвок в санатории, дома отдыха и курорты. (2 января – 26 декабря 1937 г.).
- 13.ДАВВ. – Фонд 1021. – Воп. 1. – Спр. 130. Протоколы слёта стахановцев Витебской промышленности, железнодорожного узла и промкооперации от 3 марта 1937 г., обращение участников общегородского слёта стахановцев Витебской промышленности и железнодорожного узла к ЦК КП(б)Б, договор о социалистическом соревновании Витебской и Оршанской отделений Западной железной дороги, сведения о количестве стахановцев и ударников по предприятиям г. Витебска и их списки (11 января 1937 г. – 16 марта 1937 г.).

УДК 316.6

А. АДЛЕР О КОМПЛЕКСЕ НЕПОЛНОЦЕННОСТИ И ПРИЧИНАХ ДЕПРЕССИИ

Рудко Е.А.¹, доц., Рагило А.В.², студ.

¹*Витебский государственный технологический университет,*

²*Витебский государственный университет им. П.М. Машерова,
г. Витебск, Республика Беларусь*

Реферат. В статье рассмотрены взгляды видного представителя психоанализа А. Адлера на психологические комплексы и неврозы людей. Ученый был убежден в том, что стремление к превосходству является источником мотивации поведения людей. Ощущение неполноценности по различным причинам может у отдельных людей стать чрезмерным, в результате чего развивается комплекс неполноценности, а, не излечив свой комплекс человек, впадает в депрессию.

Ключевые слова: психоанализ, психотип, фиксация, невротик, невроз, депрессия, комплекс неполноценности, комплекс превосходства.

Представитель психоанализа А. Адлер, не соглашаясь с Фрейдом, считал, что не сексуальная энергия, а первичное социальное развитие трансформируется в различные виды отношений ребенка в семье и в школе в любое другое влечение, в том числе, в сексуальное влечение. Это стало новым для психоаналитиков фактом, объясняющим многозначные психологические комплексы и неврозы людей. «Всякий ребенок тянется к высоким целям, всякий слабый – к превосходству, всякий, кому недостает надежды, – к вершинам осуществления: отдельный человек так же, как и масса, народы, государства и нации. Это извечное стремление людей есть попытка преодолеть чувство своей недостаточности, незащищенности, слабости» [1, с. 4].

Адлер полагал, что чувство неполноценности является источником к саморазвитию, росту и компетентности личности. В своих ранних работах он выражал убежденность в том, что движущей силой, управляющей человеческим поведением, является агрессивность. Позднее он отказался от идеи агрессивных устремлений в пользу «стремления к власти». Однако со временем Адлер отказался и от ее, т.к. она не объясняла мотивации поведения у обычных, нормальных людей. Взамен он выдвинул более широкое положение, согласно которому люди стремятся к превосходству, и это состояние отличается от комплекса превосходства.

В последние годы жизни Адлер пришел к выводу о том, что стремление к превосходству является фундаментальным законом человеческой жизни. Ученый был убежден в том, что стремление к превосходству является врожденным, и что человек никогда от него не освободится, потому что это стремление и есть сама жизнь. Будучи неясной и в основном неосознанной в начале своего формирования в детские годы, эта жизненная цель со временем становится источником мотивации, силой, организующей человеческую жизнь и придающей ей смысл.

Адлер полагал, что чувство неполноценности берет свое начало в детстве, т.к. ребенок переживает очень длительный период зависимости, когда он совершенно беспомощен и, чтобы выжить, должен опираться на родителей. Именно этот опыт вызывает у ребенка глубокие переживания неполноценности по сравнению с другими людьми в семейном окружении, которые более сильные и могущественные. Появление ощущения неполноценности означает начало длительной борьбы за достижение превосходства над окружением, а также стремление к совершенству и безупречности.